

St. Halvard feiret St. Georg

Tekst: Nic. Kiær Holter, foto: Steinar Lund

I år falt 23. april – speidernes årlige «St. Georgs Dag» – på en tirsdag. På Hamar er dette møtedagen til **St. Johanneslogen St. Halvard**. Ordførende Mester Per-Olaf Børke hadde selv gode minner om denne spesielle merkedagen fra sin egen speidertid i 2. Hamar tropp, og valgte å markere årets St. Georgs Dag ved å gjennomføre et kombinert valg- og instruksjonsmøte i 1. grad, med sagnet om den hellige ridder St. Georg som ramme.

Dette logemøtet bar tydelige preg av parallellene mellom speiding og frimureri: Allerede ved vår inntreden i arbeids-rommet ble vi møtt av en kjent og kjær speidermelodi; den såkalte «Forbundsangen» som speidersjef Hans Møller Gasmann i Norsk Speidergutt-Forbund skrev i 1922 (samtidig som han også var Annen Bevoktende Broder i Sjøilenes embedsverk):

*«Ifra Lindesnes til Varanger, ifra Bergen til grensen i øst,
ja så vidt som vårt fedreland fanger, lyder sang med ungdommelig røst.
Det er speidernes glade skarer, som rundt landet så vide er spredt.
Men som hvor som helst de enn farer, i vårt forbund er samlet til ett!».*

Organisten, br. Lars Byfuglien Småladen (II°, St. Halvard) hadde satt seg godt inn i ”klassikerne” innen speidermusikken, og som bakgrunn til aftenens arbeide ble vi ledsaget av kjente toner som: ”Speiderbror, her er min hånd”, ”Hører du hornet kaller”, ”Hør klangen av speidersignalet”, ”Ført på friske vestavær”, «Se nå vårt bål», «I den mørke kveld», «Tupto» og «Speiderbønnen».

Forventningsfulle «dobbeltbrødre»: 75 brødre fra 7 loger (og med bakgrunn fra 21 ulike speidergrupper) hadde møtt frem i St. Halvard. Her et knippe av tidligere og nåværende speidere, fra venstre: Anders Skumsnes (St. Torfinn), Truls Wiik og Arnfinn Roel (St. Olav), Conrad Krohn (St. Halvard), Bjarne Aasum (Nordlyset), Ove Skarpnes (St. Eystein), Kristen Erik Thorp (Sjøilene), Michael Falch (Rosene).

Så snart valg på Deputert Mester, Delegert Mester, Broder Skattmester og Logens Tillitsmann var gjennomført, ble brødrene meddelt dispens, og vi fikk oppleve et særdeles tankevekkende og berikende foredrag av tidligere Vikar for Ordenens Høyeste Prelat, br. Ole Elias Holck. Sin aktive speidertid hadde han i 1. Høvik speidergruppe i Bærum, men er nå medlem av St. Georgsgildet i Hamar. Foredraget handlet om den «dannelsesprosess» som finner sted både i speider'n og i logen. Begge steder kan vi la oss inspirere av legenden om St. Georg til å kjempe mot alt som er ondt og ødeleggende, og å verne om alt som er godt og oppbyggende. (Se utdrag av foredraget «Når dragen våkner» i egen ramme).

Samlet om visdom og kunnskap på St. Georgsdagen, f.v.: Nic Holter, Ole Elias Holck og Per-Olaf Børke.

Etter foredraget ble det rituelle arbeidet gjenopptatt, og aftenens OM br. Anders Grande og øvrige embedsverk gjennomførte møtet på eksemplarisk måte. I sin taffeltale minnet han om viktigheten av å være tilstede – i oss selv og i felleskap med andre – både i speidersammenheng og i logesammenheng. Han fikk hver enkelt av oss til å tenke gjennom eksistensielle spørsmål som: Hvem er jeg, og hvor er jeg....i livet mitt?

Broder Grande fortalte at han selv hadde hatt relativt kort tid i speiderbevegelsen, men ved en tilfeldighet hadde han nylig kommet over sin gamle speiderlue fra guttedagene og mintes da noe viktig fra den tiden: Man bygget et felleskap basert på tilstedeværelse og tilhørighet, med et felles sett av verdier. Han husket også speiderlovens paragraf 7: «En speider tenker og handler selvstendig og prøver å forstå andre». I Frimurerordenens lover har vi mange eksempler på at en frimurer har plikter mot seg selv, og plikter mot nesten og mot ordensbrødre. (Se utdrag av foredraget «Tilstedeværelse» i egen ramme).

Under taffelet ble det rettet en takk til logens Ordførende Mester Per-Olaf Børke fra kontaktmannen for Speiding og Frimureri, tidligere Storeducator br. Nicolai Kiær Holter, på vegne av alle som hadde fått oppleve dette spesielle logemøtet. I den forbindelse ble det pekt på noen åpenbare paralleller mellom speiding og frimureri, både når det gjelder struktur, form og innhold. Gjennom speiderlov og speiderløfte, speidingens ideologi og metodikk ble vi allerede som barn kjent med et verdigrunnlag og fikk idealer å strekke oss etter, sa Holter. Som frimurere kjenner vi igjen mange av disse idealene. I vårt læresystem presenteres de nå gjennom dyder som vi skal bli bedre til å utøve. Også en gjennomgang av våre lover bekrefter meget tydelig likheten mellom speiding og frimureri.

Nic Holter overrakte en plakett til logens OM Per-Olaf Børke som synlig bevis på brødrenes takknemlighet. Aftenens OM, nyvalgt DM Anders Grande bevitner.

Da alle tilstedeværende som er (eller har vært) speidere ble bedt om å bekrefte vår felles takk til logen, var det omtrent 40 av de 70 fremmøtte brødre som reiste seg. Blant disse var det også besøkende brødre med aktiv speidertilknytning i Trondheim, Lillehammer og Oslo. Taffelet ble avsluttet med allsang («Det er en fin ting å vinne venner», «Speiderbror, her er min hånd», og «Speiderbønnen»), og med valgspråket «Vær beredt! – Alltid beredt!».

To av logebrødrene som er fortsatt meget aktive i speiderarbeidet (Arnfinn Roel t.v. og Bjarne Aasum) har mange hyggelige felles opplevelser å se tilbake på i Norges speiderforbund.

Under det påfølgende broderlige samværet i salongene ble det utvekslet synspunkter og inntrykk fra dette spesielle logemøtet. Flere tilstedeværende mente at dette møtet hadde skapt nye tanker og refleksjoner om likheten mellom speiderlov og speiderløfte og alt det som møter oss i frimureriet. Spørsmålet dukket opp om når et tilsvarende logemøte kunne arrangeres igjen. Det ble opplyst at 23. april neste år (2020) er en torsdag. Flere av logene som var representert, har nettopp torsdag som møtedag, og fikk følgelig noe å tenke på...

Utdrag av foredraget holdt av Tidligere Vikar for Ordenens Høyeste Prelat, br. Ole Elias Holck under Instruksjonslogen 23. april 2019 i St. Johanneslogen St. Halvard, Hamar:

«Når dragen våkner»

Både som speidere og som frimurere har vi avlagt løfter. I dag, på den internasjonale St. Georgs Dag, blir speiderløftet høytidelig bekreftet av millioner av speidere over hele verden. Våre løfter er der for å gjentas. Gjentakelser er en grunnstruktur i våre liv. Vi gjentar og repeterer. Dagene har sin faste rytme. Vi kaller det vaner, skikk og bruk. Er vanene og skikkene av det gode, kaller vi det kultur. Er de det ikke, er det ukultur. Helt siden jeg begynte som ulvunge («Akela, jeg vil gjøre mitt beste!»), handlet det om kultur, eller la meg heller bruke ordet «dannelse». Det ordet har gått litt av mote, men trengs nok å få sin plass tilbake.

Mens vi i speider'n hadde våre patruljemøter med dyktighetsmerker, grader og trening i alle slags ferdigheter, arbeider vi i våre logemøter med ritualer, symboler, sinnbilder og refleksjoner. Alt handler om dannelse. Det dreier seg om å bygge opp, om å utvikle, om å vokse, om å bevisstgjøre oss på holdninger og verdier, om å gjøre oss til «gangs menneske» som det het i skolespråket.

I mitt hode handler målet om å bli et gangs menneske om noe lang mer enn et godt *samfunnsmenneske*. Det handler om å bli et menneske til gagn for *menneskeheten*, og deriblant handler det naturlig også om *meg selv*. For er jeg ikke til gagn for meg selv, er jeg det heller ikke for andre. Det stemmer overens med det budet Jesus ga: Du skal elske Gud, og du skal elske din neste som (så vel som) deg selv.

Kultur handler om å kultivere, dyrke fram. Dannelse handler om å forme, utvikle. Det handler om å gi vekstmuligheter for barn og unge – og oss voksne. Eller som det heter i våre frimureriske lover §6: «Ordenens formål er menneskets foredling».

Hvor skal så næringen til denne veksten hentes fra? Foredlingen og næringsstoffene er i våre lover knyttet til den kristne tro. Ut fra denne kulturarven, skal næring og vekst og utvikling hentes. Dette var selvsagt for speiderbevegelsens grunnlegger, Baden Powel. Han formulerte seg blant annet slik: «*Under de største vanskeligheter er det bare én ting å gjøre: Å vende seg til Ham og tenke: Hva ville Jesus gjort. Da ville du fort se hvordan du skal takle situasjonen*».

Og det var nærliggende for denne engelske gentleman å bruke den engelske skytshelgen St. Georg som forbilde for bevegelsen. Det engelske flagg er et rødt kors omkranset av hvitt. Det er St Georgs fane. Det røde korset på hvit bunn kjenner vi også fra bilder av de gamle riddere. De bar hvite kapper med røde kors på. Vi finner forresten den samme seiersfane igjen i påskens seiersfane. I kirkekunsten er ofte den seirende Jesus framstilt som et lam med en seiersfane mellom forbena. Fanen er rødt kors på hvit bunn. Likt det banneret St Georg valgte seg.

Bildet av St Georg er et bilde på ridderen som går i nærkamp med ondskapen. Legenden forteller om St. Georg som hadde vært ute i krigen og var på hjemveien. Han kom til byen Silena i Libya. I byen var det en stor sjø og i den sjøen bodde det en fryktelig drage. Den var det ingen som hadde klart å drepe. For at dragen skulle holde seg i sjøen hadde innbyggerne i byen ofret både husdyr og mennesker til dragen. De trakk lodd om hvem som skulle ofres og nå var det kongens eneste datter som stod for tur. Da St. Georg kom ridende forbi fikk han øye på prinsessen som satt ved sjøen og gråt. Da bestemte han seg for å hjelpe henne. Da dragen kom opp av sjøen, stakk St. Georg den først i halsen så den ble rasende av smerte. Dragen snodde seg om hesten til Georg og holdt på å drepe den. St. Georg hoppet av hesten, og fikk stukket sverdet sitt langt inn i buken på dragen. Dragen utstøtte et forferdelig brøl, rullet seg over på siden og døde. Da det ble kjent i byen at St. Georg hadde drept dragen ville kongen belønne ham, men Georg ville ikke ha noen belønning. St. Georg ville heller at alle skulle tro på Jesus, så han fortalte alle om Ham. Innbyggerne hørte på St. Georg og nesten alle ble kristne. Han døde som martyr den 23. april år 303 e.k.

Vi kunne sikkert ha antatt legenden i Den Norske Frimurerorden også. For den er en fin illustrasjon til mye av det vi arbeider for i logen. Legenden handler om å være bevisst sine verdier og å stå opp for det som er sant og rett. Som i speiderbevegelsen handler logeidealene om å være våken, beredt, parat, tilstede i den alminnelige verden. Det handler om å trekke sitt sverd mot det som er ondt. Det handler om å stå imot, om å seire i de utfordringer vi på nytt og på nytt utsettes for.

St Georg er bildet på den edle og gode. Han vil ta liv av ødeleggelseskraftene, Leviathan, udyret som lever i sjøen og havet¹. Et udyr som også var og er vel kjent fra våre kyster. Udyret som kaster seg opp og tar liv. Mang en familie langs vår kyst har måttet ofre en av sine til Leviathan. Ødeleggelseskraftene finnes i alle livets kroker og kriker, en kraft som sniker seg omkring og stadig går til angrep, slik vi med forferdelse også fikk det presentert i Sri Lanka på påskedagen i år.

Dragen i sjøen gjenoppstår og gjenoppstår. Sverdet må trekkes på nytt og på nytt. Det er nødvendig – som speiderbevegelsen uttrykker det – å være beredt. Vi blir aldri ferdig med dragen. Om det er MeToo, eller svart arbeid, eller vårt overforbruk, eller menneskehetens grådighet, naturen vi ødelegger, eller de hårde hjerters makt. Frimureri og speidararbeid er en motvekt, med sine krav og påbud, med dyder vi skal etterstrebe, med oppfordring til refleksjon og gode og riktige handlinger.

Dragen ble riktignok beseiret av St Georg, men dukker opp igjen fra stadig nye steder. Noe ganger overrumplende, andre ganger ligger den i skjul i vår tenkemåte, eller den dukker frem i vår væremåte, eller i ideer og ideologier.

¹ «Leviathan» = dragelignende urhavsuhyre, som det fortelles om i Bibelen (Salm. 74,14 og Jes. 27,1)

Derfor trengs det dannelse. Vedvarende dannelse. Med dannelse følger beredskap. Den gode dannelse, være seg frimurerisk dannelse eller speiderånd, handler alltid om å være beredt, beredt til omtanke, omsorg, tjeneste og kjærlighet, til å gjøre det gode og rette. Beredt til å nedkjempe dragen. For den våkner stadig på nytt. Den prøver oss. Når dragen våkner står det om å velge, velge posisjon, velge vei.

Vi vet at vi så vel i speiderarbeidet som i logearbeidet må ha åndelig hjelp til den kampen vi som mennesker står i. Vi må få styrke og årvåkenhet nok til å være parate. Både som speidere og som frimurere avslutter vi derfor våre møter med bønn.

Speiderne med sin bønn slik:

*Kjære Far i høye himmel, hør mitt hjertes stille bønn:
Hvor jeg er i verdens vrimmel, la meg ferdes som din sønn.
La meg leve deg til ære, hedre Norge, far og mor.
Andre folk til nytte å være. Lyde Speiderlovens ord.*

I logen istemmer vi vår avslutningsbønn. Vi kaller på «Store Mester i det høye», og ber konkret om at Han må styrke grunne bygningen.

For dannelse, våkenhet, kommer aldri av seg selv. Dannelsen kommer av utfordringer, innlevelse, refleksjon, bevissthet, kunnskap og øvelse. Dannelse og personlig utvikling handler bla. a. om gjentatte beredskapsøvelser, på patroljemøter så vel som på logemøter.

Sannheten er en vanskelig vei å gå. Løgnen og angsten for egne posisjoner og makt fører sannheten og lyset ned i mørkets verden. Men Den Høyeste Mester demonstrerer sin makt og peker ut veien. Fra kamp til seier. Fra mørke til lys. For enhver frimurer gjelder det å følge etter. Vi er oppsatt på å gå vår vandring på *Via Ad Lucem* – veien mot lyset, som står å lese på våpenskjoldet til St. Johanneslogen Torfinn. Eller, som det står på her St Halvards våpenskjold, å gå med Sannhet og Lys. I begge tilfelle handler det om å kjempe for det gode. På veien mot «Sannhet og Lys» er det alltid en drage som skal nedkjempes.

Vær beredt, mine brødre!

*Utdrag av taffeltalen holdt av Delegert Mester Anders Grande under Instruksjonslogen 23. april 2019
i St. Johanneslogen St. Halvard, Hamar:*

«Tilstedeværelse»

I innbydelsen til aftenens møte stod det: «Møtet vil bli gjennomført av embedsmenn som har vært speidere i kortere eller lengre perioder av sitt liv». Jeg skal innrømme at jeg tilhører kategorien «kortere perioder av sitt liv». Min meget korte tilknytning til speiderbevegelsen var på 1960-tallet. Men speiderlua mi fant jeg, for kort tid siden, i kjelleren til mine foreldre! Årsaken til min korte speiderkarriere kan nok skyldes ung alder og manglende **tilstedeværelse**, både fysisk og mentalt.

*«Sannelig fant jeg min gamle speiderlue!»
Aftenens OM Anders Grande holder taffeltale om «Tilstedeværelse»*

Tilstedeværelse betyr blant annet å være til stede både i seg selv og i fellesskapet. Både som speider og som logebroder. Hvem er jeg, og hvor er jeg – nei, ikke i skogen eller på fjellet, eller hvor på kolonnen du sitter i logen; men hvor er du og hvem er du i livet ditt?

Tilstedeværelse er nettopp å være i loge; enten i ditt indre eller i det broderlige fellesskapet. Og liksom i speideren får man best utbytte ved så ofte som mulig å være *tilstede* i fellesskapet. Fellesskap består av enkeltindivider og enkeltindivider, noe som gir broderskapet styrke. Dette tror jeg skjedd hos de som fikk muligheten til å være med i speider'n. Man bygget et broderskap basert på tilstedeværelse og tilhørighet, med et felles sett av verdier. Og man ble sett for den man er! Men fellesskapet og fellestanken må også gi rom for den selvstendige tanke. Det er viktig. For en speider er dette uttalt i speiderlovens paragraf 7: En speider tenker og handler selvstendig og prøver å forstå andre. I Frimurerordenens lover har vi mange eksempler som viderefører og forsterker denne plikten i forhold til en selv, og i forhold til vår neste.

Tilstedeværelse kan altså være så mangt. Selv har jeg opplevd Jungelboken, som nærmest er et pedagogisk fundament i speiderbevegelsen. Rudyard Kipling skrev et uødelig mesterverk, som er revitalisert utallige ganger til forskjellige generasjoner barn. Jeg opplevde en teaterversjon av Jungelboken på Det Norske Teateret på slutten av 1990-tallet. Jungelbokens kloke karakter og lærer for Mowgli er jo bjørnen Baloo. I denne oppsettingen ble Baloo spilt av Tom Sterri (for øvrig tidligere medlem av 2. Nordstrand speidergruppe, red.bem.). Alle kjenner til at på Det Norske Teateret er fremførelsen på nynorsk. Hvilket forhold Tom Sterri har til nynorsk, vet jeg ikke, men han hadde uansett valgt å gestalte Baloo på Toten-dialekt. Høydepunktet under forestillingen handlet, etter min mening, nettopp om *tilstedeværelse* da Mowgli ble belært av Baloo:

«En kæinn itte vara der´n er, når´n itte er der´n er, når´n skulle vøri der».

Det samme gjelder oss alle. Vi må være aktivt tilstede i speiderpatruljen, tilstede i logen, og sist, men ikke minst, aktivt tilstede i våre egne liv! Vel møtt!

Tre «dobbelbrødre» (logebrødre med speiderbakgrunn) om møtet i St. Halvard:

Truls Wiik (I°)

St. Joh.logen St. Olav t.d.g. Kors, Lillehammer. (Sitter i Kretsstyret og har innehatt lederfunksjoner gjennom mange år i speiderarbeidet).

- «Jeg ble tatt opp på julemøtet i St. Olav i fjor, så det aller meste jeg opplever i logen er helt nytt for meg. Men mine mange år i speiderbevegelsen har gitt meg et godt bakteppe, synes jeg, når jeg skal sortere og reflektere over alle inntrykk og innspill jeg får i logen. Spesielt den musikalske rammen for dette møtet og Ole Elias sitt foredrag skapte god gjenklang hos meg og frisket opp mange gode minner fra min egen speidertid. Dette var et flott møte, og jeg synes jeg har fått et godt påfyll for den «frimureriske reise» som jeg nå har begynt på».

Ove Skarpnes (X°)

Bl.a. OM i St. Andreaslogen St. Eystein, Trondheim. (Har innehatt en rekke lederfunksjoner gjennom mange år i speiderarbeidet).

- «I løpet av de siste 60 årene har det vært en tradisjon i Norge at det avholdes et logemøte i 1. grad i anledning et speiderjubileum, en landsleir, eller på St. Georgsdagen 23. april. Dette møtet var det 22. i rekken av slike «speiderloger», og femte gang det arrangeres på St. Georgsdagen. Stor takk går til St. Halvard for et berikende møte, som altså føyer seg inn i en lang og god tradisjon til glede for logebrødre over hele landet, med eller uten speiderbakgrunn. Absolutt vel verdt turen ned hit til Hamar for oss tre som kom fra Trondheim for å oppleve St. Georgs Dag sammen med brødre fra så mange loger og speidergrupper».

Anders Skumsnes (VIII°)

Vik T i St. Joh.logen St. Torfinn, Hamar. (Speiderbakgrunn fra Bergen).

- «Jeg har ikke fått opprettholdt direkte kontakt med speiderarbeidet siden jeg selv var aktiv speider i Skånevik på begynnelsen av 1980-tallet. Som medlem av Kunnskapsdirektoriet i DNFO var jeg for noen år siden med i utvikling og gjennomføring av et opplæringsprogram for Ordførende Mestere (og deres deputerte og delegerte) i alle landets loger. Da arbeidet vi blant annet mye med «Verdibasert ledelse», og i den forbindelse hadde jeg stor nytte av det jeg i sin tid fikk med meg av speidingens verdigrunnlag. Møtet her i St. Halvard i kveld har gitt et godt påfyll av inspirasjon, idéer og spørsmål til ettertanke og refleksjon. Gode innspill til fremtidige instruksjonstaler i St. Torfinn. Jeg har merket meg at St. Georgsdagen neste år faller på en torsdag, altså møtedagen for vår loge. Kanskje St. Torfinn inviterer til «speiderloge» i 2020?»

